

Spørgsmaal og Svar.

(Spørgsmaal 1).

Med megen Taknemmelighed vil jeg modtage Oplysninger om Descenderterne af Koffardikaptajn Mouritz Hansen With af Arendal f. 1679, begr. 10. Jan. 1749, 70 Aar gl. i Arendal (jvfr. den af mig i 1906 udgivne „Slægtebog over Familien With fra Romø“, pag. 79). Amanuensis i det norske Rigsarkiv, Hr. cand. juris S. H. Finne-Grønn har velvilligst meddelt, at Kaptajn M. H. With 3. Febr. 1712 i Arendal viedes til sin i nævnte Slægtebog anførte Hustru Guri Andersdatter, og at hun var Datter af Skipper og Rheder Anders Nielsen af Tromø Sogn og Hustru Helje Larsdatter Dahl. Efter Slægtebogens Udgivelse har jeg fundet, at Guri Andersdatter døde i Kbhvn. Tyske Friederichs Kirkes Ligbog har herom følgende Antegnelse:

Anno 1763 d. 21ten Juny eine Frau N[amens] Gurri Andres Tochter Dahls Wit:¹⁾ war 72 Jahr alt, sturbe vor Alterthum bey Hr. Capitain Witt, wurde in der Leichen Capelle No 10 des Nachmittags Klock. 4 beygesetzt.

Denne Begravelse ejedes af hendes Svigersøn, Kaptajn i Asiatisk Kompagni Jesper Pedersen With (Slægtebogen, pag. 80). I Kirkebogen benævnes hun altsaa ved sin Moders Familienavn: Dahl, som, formodentlig ved en Fejltagelse, anført i Genitiv giver Læseren den urigtige Forestilling, at hun var Enke efter en Person af dette Navn.

17. Juni s. A. blev Forseglingsforretning foretaget efter Gurie Andersdatter, Mouritz Hansens Enke, der den Dag ved Døden var afgaaet hos Ober-Styrmand Sr. Witts boende i Dronningensgade i Kapellan Troyels Hus paa Christianshavn. hvor den Afdøde havde haft sin Bolig. Til Stede var Ober-Styrmand Witts „Kæreste“, som erklærede, at den Afdøde ikke havde ejet mere end en Kiste, der blev forseglet, „hvorved Forretningen ophørte for dennesinde“ (Kbhvns Skiftekom. Forseglingsprot. 1762—65, pag. 414). Skiftet sluttedes 9. Aug. s. A., idet de registrerede Effekter udlagdes Kaptajn With for en Fordring (Kbhvns Skiftekom. Skifteprot. 1761—71, pag. 187). Ingen af Stederne forklares den Afdødes Slægtskab med de nævnte Personer. Den Ober-Styrmand Witt, i hvis Hus hun døde og hvis „Kæreste“ (hendes Sønne-datter?) nævnes, er formodentlig nedennævnte Styrmand i Asiatisk Kompagni Niels Jensen With, som Ligbogen altsaa fejlagtig kalder „Capitain“.

Hr. Finne-Grønn har oplyst, at Mouritz Hansen With og Guri Andersdatter foruden Datteren Anna Mouritzdatter With (f. 27. Okt. 1717 i Arendal, døbt 29. s. M., † 4. Okt. 1759 paa Christianshavn, i Ægteskab med Fætteren, Kaptajn, senere Overekvipagemester i Asiatisk Kompagni Jesper Pedersen With f. 21. Okt. 1714 paa Romø, † 18. Dec. 1799 i Fredericia, Stammoder til den af mig behandlede Familie) endvidere havde følgende Børn: Karen begr. 20. Aug. 1716 i Arendal, 3 Aar gl., Hans døbt 20. Aug. 1714 sst., Anders døbt 3. Nov. 1715 sst. og begr. 4. Sept. 1716 sst., Anders døbt 24. Febr. 1719 sst., Niels døbt 23. Nov. 1722 sst. og endelig Lars døbt 17. Marts 1724 sst. og begr. 19. Juni s. A. og sst.

Den næstnyngste Søn Niels er vel uden Tvivl identisk med den Niels Mouritzen With, som 28. Aug 1751 blev begr. paa Vor Frelzers Kirkes ny

1) Maa, efter andre Eks. i Kirkebogen, absolut læses Wittwe.

Urtegaard. Hans Alder angives imidlertid som 58 i Stedet for 28 Aar (Vor Frelseres Kirkes Lig-Prot.). 7. Okt. s. A. indfandt Rettens Betjente sig i Hr. Kaptajn Jesper Withs iboende Værelser i Mester Conrads Gaard paa Christianshavn i Overgaden neden Vandet for at foretage Forseglingsforretning efter afgangne Niels Mouritzen Styrmand, som paa Rejse fra Stockholm med Asiatisk Kompagnis Skib var falden ombord imellem den 13. og 14. Aug. Den Afdødes Slægtskab med Kaptajn Jesper With, som gjorde Fordring paa de faa Efterladenskaber og en resterende Løn paa 20 à 30 Rdlr. for hafte Udgifter ved Begravelsen, omtales ikke her, „da Forretningen for dennesinde tog sin Endskab“ (Kbhvns. Skiftekom. Forseglingsprot. 1748—52, pag. 575). Det er ikke lykkedes at finde, om det ringe Bo blev yderligere behandlet. Niels Mouritzen With har sikkert været ugift.

Kan Oplysninger meddeles om Mouritz Hansen Withs to andre Sønner Hans og Anders?

Den ældste, Hans, er maaske Fader til den Gurine Cathrine Hansdatter [With] af Kjøbenhavn, som 28. Aug. 1761 fik kgl. Bevilling til at ægte Niels Jensen With „uanset at de skal være hinanden udi tredie Leed beslegtede“ (Sjæl. Reg. 1761, Nr. 424). 16. Sept. s. A. blev „Niels Jensen With, Styrmand, og Jomfrue Gurrine Catharina Hans D. With unge Folk copulerede i Huuset“ (Vor Frelseres Kirkes Copulations-Prot. 1750—92, pag. 52). Brudgommens Forlover var Grosserer Peter Fenger, Brudens Skibskaptajn Jesper With (Prot. over Trolovede og Egteviene i Vor Frelseres Menighed 1761—97). Sidstnævnte har altsaa, hvis Gurine virkelig var Datter af hans Fætter Hans Mouritzen With, ogsaa været Fætter til Brudgommens Fader, idet Mouritz Hansen With i Arendal, foruden den i Slægtebogen omtalte Peder Hansen With, som var Jesper Withs Fader, endnu maa have haft en anden Broder N. N. With, hvis Søn: Jens kunde være Fader til Brudgommen, Styrmand Niels Jensen With, da det jo siges, at denne var beslægtet med sin Hustru i 3die Led.

Niels Jensen With nævnes som Dreng med Skibet „Elephanten“ til Trankebar 1746, Lærling med „Dronningen af Danmark“ 1750, han er sikkert identisk med den Niels With, som var 4. Vagt paa „Kongen af Danmark“ 1755, 3. Styrmand paa „Dronning Sophie Magdalene“ 1757, 1. Understyrmand paa „Dronning Juliane Marie“s Kinatogt 1760—61 og Overstyrmand paa „Prinsesse Lovise“s Kinatogt 1761—64 (Asiatisk Kompagnis Skibsprot. og Gageruller).

En Anders Jensen With nævnes forresten som Matros i Kompagniet 1735—37.

Hr. Arkivsekretær G. L. Grove gjorde mig kort efter Slægtebogens Fremkomst opmærksom paa, at der 5. Okt. 1759 blev foretaget Forseglingsforretning efter ovennævnte Anna Mouritzdatter With, da hendes Ægtefælle Jesper With var paa et Kinatogt (Kbhvns. Skiftekom. Forseglingsprot. 1759—62, pag. 126, 133, 161 og 319; ikke Skifte som anført i Personalh. Samlinger I, pag. 523, hun og hendes Mand havde nemlig 27. Dec. 1748 faaet kgl. Bevilling paa, at den længstlevende maatte sidde i uskiftet Bo og omsider skifte med Samfrænder, Slægtebogen pag. 9). I Forseglingsprotokollen nævnes bl. a. Styrmanden Niels Jensen With, „som er en Søster Søn“, hvilken Bemærkning atter er overstregen, hvis ovennævnte Slutninger er rigtige, maa han jo have været hendes Fætters Søn, endvidere omtales Mad. With og Jomfruene With. Er Mad. With identisk med den Afdødes Moder ovennævnte Guri Andersdatter? Hvem var Jomfruene With?

Foruden de her nævnte Personer, har jeg under Forarbejderne paa Slægte-

bogen stødt paa adskillige andre With'er, som det endnu ikke er lykkedes at bringe i nogensomhelst Forbindelse med den af mig behandlede Familie. I Indledningen til Slægtbogen er en Del af disse anførte.

Enhver Underretning ogsaa om disse Personer modtages med Tak.

Poul Bredo Grandjean,
Havnegade 21, Kjøbenhavn K.

(Spørgsmaal 2.)

Efternævnte 8 Søskenes Forældre har forgjæves været eftersøgt, kun saa meget vides, at Moderen den 2den Mai 1736 blev begravet fra Esrom. Disse 8 Søskenede ere følgende:

1) Jens Rasch, „Fionensis“, fra Fyen, „en moxen incomparabel Skildrer“, der døde i Zweibrücken 1744. 2) Niels Rasch, Byfoged i Horsens, hvor han døde 1767, begr. $27/8$, 71 Aar gl. 3) Jochim Rasch, død i Tibirke 1773 c. 74 Aar gl., Inspektør ved Flyvesanden, gift med Ingeborg Cathrine Friis. 4) Axel Rasch, hvis Stilling er ukjendt, han synes at have været Forvalter paa forskjellige Godser og kaldes $20/5$ 1737, da han i Fjelsted stod Fadder til sin Søstersøn Broder Landorph, Monsr Axel Rasch fra Langesø. 5) Frederik Rasch, død $17/10$ 1768, 63 Aar gl. som Kasserer og Forvalter paa Børnehuset paa Christianshavn. 6) Anne Gøde (Gyde) Rasch, død $12/4$ 1784 paa Christianshavn som Enke efter Kirurg Christian Licht, til hvem hun blev viet i Esbøndrup $17/6$ 1740. 7) Sofie Rasch, død i Tonderup Pgd. $22/5$ 1756, 45 Aar gl., gift i Esbøndrup $27/1$ 1737 med Hans Brodersen Landorph til Billesbølle, samt 8) Otto Christian Rasch, Regimentsskriver ved Kronborg Distrikt, boede i Esrom, døde i Esbøndrup $14/2$ 1748; han var 3 Gange gift, 1) $27/9$ 1735 med Sofie Hedevig Eller, død i Esbøndrup $4/1$ 1757, 2) $7/10$ 1738 med Cathrine Margrethe Scheffer, død i Esbøndrup, Octbr. 1741. 3) $20/10$ 1742 med Fredrikke Christiane Torrín, død $11/10$ 1774.

Efter Tilnavnet „Fionensis“, der tillægges Maleren Jens Rasch, skulde man formode Forældrene har boet paa Fyen. Antagelig har Moderen overlevet sin Ægtefælle og er paa sine gamle Dage kommet i Huset hos sin Søn Regimentsskriver Otto Christian Rasch, i hvis Hus i Esrom hun døde 1736, men i Esbøndrup Ministerialbog angives ikke hendes Navn, der staar kun: 1736 den 2. Mai blev Regimentsskriver Raschs Moder fra Esrom begravet.

Muligvis har Faderen haft en Ansættelse ved Hoffet, da Kongen synes at have haft Bevaagenhed for Børnene.

Det vilde være af Interesse at vide, hvilket Familiemærke eller Vaaben disse har ført. Hvem vare Forældrene til disse 8 Søskenede?

Arkivamanuensis A. W. Rasch,
Rigsarkivet, Christiania.

Svar I.

(5. R. IV. S. 193. Spørgsmaal 4, I.)

Den omhandlede Ansøgning fra A. J. G. Wassmann af (16. Maj) 1788 findes endnu bevaret som Indlæg til Kommerce Kollegiets danske Journal, E. E. N° 455. W. melder heri, at han ugerne berøvede sig den Lykke at blive i Kongens Tjeneste (den 30. Nov. 1787 var han bleven entlediget som Postmester i Kellinghusen). Men han havde forgæves anraabt om et bedre Brød, og da

han til Ophold for Kone og umyndige Børn havde tilsat sin Formue og i 14 Aar havde tjent for kun 30 Rdl. aarlig, haabede han nu Bønhørelse. Han havde etableret sig her i Kjøbenhavn for at tjene Brødet og søgte Frihed til at forfærdige og sælge alle Sorter rødt og sort Segllak samt Røg og Snustobak og handle hermed ligesom med alle Urtekramvarer, hvoriblandt Akvaviter. Den 18 Okt. s. A. fik han Afslag paa sidstnævnte Handel, der stred mod Urtekrammerlaugets Ret, og paa Spørgsmaalet, om han endnu vilde have Lak- og Tobaksprivilegiet, ses ingen ny Ansøgning at være indkommen i de næste Par Aar. (Samme Journ. 1788, FF., N. 670). Ejheller nævnes han i Kjøbenhavns Vejviser for disse Aar. Men hans følgende Livsdata kan spores af en Forestilling fra Generalpostamtet (til en kgl. Resol. af 4. Juli 1800), hvori meldes, at Wassmann fra sin Postmestertid havde en Restance af 125 Rd., hvoraf til en Begyndelse intet kunde erholdes, da hans Opholdssted var Generalpostamtet ubekendt. Først i Aaret 1796 bragtes det i Erfaring, at han var Underchirurg paa et Orlogsskib. Ved at beslaglægge hans Gage gennem Adm.- og Komm.-Kollegiet naaede man kun et Afdrag paa 6 Rdl., da hans Engagement paa Flaaden ophørte med den da begyndte Vinter. „Nylig“ havde hans i Neumünster i yderste Nød levende Hustru imidlertid med en Pensionsansøgning indleveret en Attest, hvorefter han var død som Soldat paa St. Thomas, hvorpaa man havde faaet Bekræftelse af Vestindisk-Guineisk Rente- og Generaltoldkammeret, hvorfor hans nævnte Gæld blev strøget. Nysnævnte Kollegiums Skrivelse herom af 22. Marts 1800 viser, at han var død som Soldat paa St. Thomas den 24. April 1796 (jfr. Kopibog i Rigsarkivet).

Gerhard L. Grove.

Gaver til Samfundets Bibliothek.

- Fra Læge Ove Krak: „Agent Holch, De Fattiges Tolk“ af Bering Liisberg. Kbh. 1907.
- „Kapt. Chr. Morgenstjerne Munthe to Skrifter af Oberst Hartvig Munthe: Provst Aabel og Hustru f. Leigh og deres Efterkommere“, Kristiania 1906, og „En gammel Militærslægt i Elverum“, Særtryk af Østlandsk Tidende. Elverum 1906, samt A. C. Hall: Ved Oberst Hartvig Munthes Baare, Christiania 1905 (tr. som Manuskript).
- „Godsejer G. F. Heiberg: Slægten Heiberg. Kristiania 1907.
- „Apotheker Otto Müller: Kong Salomons Apothek i København, 250 Aars Historie. 1658—11. Maj—1908. Udgivet af O. Müller, samlet af E. Dam. Kbh. 1908.
-